

POLA VIJEKA OSNOVNE ŠKOLE „MEKSIKO“ U BARU

Savo Lekić

Last year marked 50 years of existence and work of the Elementary School in Bar under the official name „Meksiko“. According to the school annals, in the ceremony in 1964 a new school building was donated as the present from the Government and people of the United Mexican States in presence of a great number of citizens, representatives of the municipal and Republic bodies, as well as the ambassadors of Cuba, Bolivia and Chile. The Mexican ambassador in Belgrade, Delfin Sanchez Juarez said on this occasion: „This gift is the best weapon one friend can give to another“. In Mexico, in the Guadalajara region, there is a school named „Republika Jugoslavia“ which was built as a present from our country.

„Vaspitač nije činovnik,
a ako je činovnik nije vaspitač.“

K. D. Ušinski

U istorijskoj nauci ustanovljeno je da se Bar, u kojem Osnovna škola „Meksiko“, od svog osnivanja obavlja svoju djelatnost, prvi put pominje u šestom vijeku, a u pisanim spomenicima u devetom i desetom vijeku. U sastavu

Nemanjićke države bio je 180 godina (od kraja 12. vijeka do 1360. god), a od tada do 1571. god. Barom su naizmjenično vladali: Balšići, Mlečani, Stefan Lazarević, Đurađ Branković, Stjepan Vučić Kosača, Crnojevići. Godine 1571. Bar su osvojili Turci u njemu vladali više od tri vijeka. U tom periodu u Baru i njegovoj okolini bila je stagnacija u svim oblastima društvenog i kulturnog života: uništavana su materijalna dobra, rušeni crkveni objekti, spomenici kulture, arhiva Barske arhiepiskopije, knjižnice, škole, zaustavljen razvoj pismenosti i obrazovanja. Od početka turske dominacije na ovom području zaustavljen je razvoj slovenske kulture. Pismenost, obrazovanje, književnost mogli su se razvijati samo u okviru islamske kulture na arapskom i turskom jeziku. Obrazovanje se sticalo u mektebu i medresi na arapskom jeziku.

Godine 1878. Bar je oslobođen od Turaka i odlukama Berlinskog kongresa pripao je Crnoj Gori. Nakon oslobođenja osjeća se napredak u svim oblastima, uspostavlja se administrativna i sudska vlast, osnivaju privredna društva, vaspitno-obrazovne i kulturne ustanove. Godine 1904. na Volujici je montirana radio-telegrafska stanica na talasnoj dužini od 500 metara sa dometom od 200 km, izum genijalnog istraživača bežične telegrafije Markonija. Izbijanjem balkanskih i Prvog svjetskog rata zaustavljen je započeti razvoj. U doba austrougarske okupacije (1916-1918) uništavana su materijalna dobra, ugnjetavan narod, vladala je glad i nemaština, a 1917. godine harala je pogubna groznica, zvana „španjolica“ od koje je stradalo mnogo naroda. Odlukama nelegitimne Podgoričke skupštine 1918. godine Crna Gora je prisajedinjena Srbiji. Iako je bila jedna od pobjednica u Prvom svjetskom ratu izgubila je svoju državu, dinastiju, crkvu i svoje ime, postala je Zetska banovina, zaposlavljena u svim oblastima. Težak položaj i velika patnja naroda biće nastavljeni i u toku Drugog svjetskog rata pod fašističkom okupacijom. Intenzivan opštedruštveni razvoj naše zemlje

nastaviće se od 1945. godine, nakon pobjede naše narodne revolucije i oslobođenja zemlje od fašističkih agresora.

Prvih dana poslije oslobođenja Bara od Turaka 1878. godine otočele su pripreme za otvaranje škole. Oktobra mjeseca iste godine otvorena je i počela sa radom Osnovna škola u predgrađu starobarskog grada, u jednoj od rijetkih zgrada, koja nije bila oštećena od crnogorske artiljerije. Prvi učitelj bio je Dušan Brkanović, rodom iz Skradina (Dalmacija), koga je poznati historičar Dušan Vuksan nazvao prvim crnogorskim socijalistom. Škola je dobila zvaničan naziv „Obšta srpska osnovna škola u Baru“. Imala je u dva razreda ukupno 44 učenika. Uslovi rada su bili izuzetno nepovoljni, što se moglo ustanoviti iz depeše „Ne znam što ću“ koju je učitelj Brkanović uputio Glavnom školskom nadzorništvu. U narednom periodu, zahvaljujući opštedruštvenom razvoju ovog kraja ova škola će se intenzivno razvijati (šk. 1958/1959. god. postaće osmogodišnja sa 473 učenika, a 1970, po odluci Skupštine opštine Bar dobiće zvaničan naziv Osnovna škola „Srbija“ u znak zahvalnosti Republičkoj zajednici obrazovanja Srbije, koja je poslije zemljotresa 1968. godine usmjerila sredstva za izgradnju nove školske zgrade). Iz starobarske škole, kao prve vaspitno-obrazovne ustanove na ovom području, postepeno su se osnivale sve ostale obrazovne ustanove na području Bara. Kako je jedan broj naselja na području Bara bio udaljen od Starog Bara (oko 5 km) što je iziskivalo napore školoobaveznoj djeci koja su pohađala nastavu u starobarskoj školi, to su mještani pokrenuli inicijativu za osnivanje škole u naselju Popovići. Ministarstvo prosvjete Kraljevine SHS svojim dekretom br. 42154 od 20. IX 1921. godine odobrilo je otvaranje ove škole. Bilo je upisano 128 učenika u dva odjeljenja. Prvi učitelji bili su Kostadinka i Milinko Lazić, koji su premješteni iz starobarske osnovne škole. Novootvorena škola počela je sa radom u jednoj privatnoj kući u Popovićima, koja je bila sagrađena od trošnog materijala.

U narednom periodu škola je radila u kući Jagoša i Vuka Petrovića u Barskom polju, u kući Iličkovića kod Pristana i u adaptiranim magacinima na raskrsnici prema Željezničkoj stanici. U narednom periodu, a posebno nakon oslobođenja, škola se intenzivno razvijala (povećava se broj učenika, stvaraju se povoljniji uslovi rada, angažuje stručni nastavni kadar). Godine 1958/59. postaje osmorazredna škola sa 517 učenika u 17 odjeljenja. Osjetan razvoj ove škole desiće se šk. 1962/63. godine sa 959 učenika u 28 odjeljenja. Prvi upravitelj škole nakon osnivanja Osnovne škole u Popovićima bio je učitelj Nikola Klisić, a od 1935. god. do 1957. učitelj Marko Kaluđerović. Škola je većinom u toku ovog perioda bila četvororazredna. Na dužnost direktora novoosnovane Osmogodišnje škole postavljen je Petar-Peko Šoć, nastavnik, koji će ovu dužnost obavljati do šk. 1963/64. godine, kada je odlukom Skupštine opštine na dužnost direktora postavljen Savo Lekić, nastavnik istorije i srpskohrvatskog jezika (u narednom periodu je kao vanredni student završio Filozofski fakultet u Sarajevu na grupi Istorija jugoslovenskih književnosti – srpskohrvatski jezik). Pomoćnik direktora bio je Borislav Stojović, a sekretar škole Boško Vujović. U razrednoj nastavi je bilo angažovano 16 učitelja, a u predmetnoj 19 nastavnika i profesora.

*Nedostatak školskog prostora
– akutan problem u radu škole*

Nakon oslobođenja Bara od Turaka 1878. godine i pobjedonosnog završetka naše Narodne revolucije sve više je izražen osjetan priraštaj stanovništva sa ostalih područja Crne Gore i Jugoslavije, a time se sve više povećavao broj školoobavezne djece, za koju je bilo neophodno obezbijediti novi školski prostor i ostale uslove za izvođenje nastave. Da je priraštaj učenika iz godine u godinu bio sve veći, može se ustanoviti iz sljedećih

pokazatelja: šk. 1961/62. godine u školi je bilo ukupno 696 učenika u 19 odjeljenja, a naredne 1962/63. godine 956 učenika u 28 odjeljenja, ili više 263 učenika i 9 odjeljenja. U narednim godinama povećanje broja učenika i odjeljenja biće sve izraženije, a time i sve veća potreba za novim školskim prostorom. Raspoloživi školski prostor u adaptiranim italijanskim magacinima na raskrsnici sve se više smanjivao zbog povećanja broja učenika, odnosno smanjivao se prosjek školskog prostora po jednom učeniku. Postojeći školski prostor, i pored ulaganja sredstava i napora kolektiva, sve manje je odgovarao savremenim uslovima realizacije nastavno-vaspitnog rada, jer je nova nastavna tehnologija zahtijevala odgovarajući prostor, opremu i učila, što se u ovakvim uslovima nije moglo realizovati. Problem nedostatka školskog prostora u gradu stalno je istican na sjednicama Skupštine opštine, društveno-političkih organizacija, zborovima građana, na roditeljskim sastancima i sjednicama školskog kolektiva. Ti problemi redovno su predočavani nadležnim republičkim i saveznim organima sa ukazivanjem na nagli razvoj grada i sve veće potrebe za proširenje školskog prostora. Opština Bar nije imala potrebna sredstva za izgradnju novih školskih objekata, jer je privredni razvoj bio tek u začetku. Raspoloživim sredstvima moguće je bilo vršiti najnužnije opravke i opremanje postojećih školskih objekata.

No, ubrzo će se javiti povoljna okolnost za prevazilaženje ovog problema. Naime, godine 1963. u zvaničnu posjetu našoj zemlji i predsjedniku Josipu Brozu Titu došao je predsjednik Sjedinjenih država Meksika Adolfo Lopez Mateos, ugledni državnik i potomak drevnog plemena Inka. Tom prilikom on je obavijestio naše državne organe da su vlada i narod njegove zemlje donijeli odluku da našoj zemlji poklone jednu modernu školsku zgradu sa svom opremom i učilima za izvođenje nastave. Ovaj poklon, kao izraz međusobne saradnje i prijateljstva, sa zahvalnošću je prihvaćen. Ubrzo zatim uslijedila je odluka saveznih organa da se

ova školska zgrada dodijeli Baru, jer su u njemu bile najizraženi- je potrebe za novim školskim prostorom. U Baru je ova vijest sa zadovoljstvom primljena. Iz dopisa se saznalo da je zgrada montažnog tipa. Kad je stigla projektna dokumentacija, otpočele su pripreme za montiranje zgrade. Odlukom opštinskih organa određena je lokacija u blizini raskrsnice prema Željezničkoj stanici, a kao izvođač radova angažovan je „Partizanski put“ iz Beograda. Lokacija zgrade je uglavnom odgovarala većini učenika sa barskog područja. Kad su stigli montažni elementi (željezna konstrukcija, bravarije, siporeks, plastične table i dr.) otpočela je montaža zgrade. Radovi na montaži zgrade izvedeni su veoma brzo i kvalitetno, te je već početkom 1964. godine bila pripremljena za zvaničnu predaju na upotrebu. Tako je 8. februara 1964. godine određen za datum svečane predaje.

Svečanost povodom zvanične predaje nove školske zgrade

Nakon blagovremeno završenih priprema za montažu školske zgrade, svečano je predata na upotrebu 8. februara 1964. god. Bio je neobično hladan februarski dan sa jakim sjevernim vjetrom. I pored velike hladnoće, kako je zapisano u ljetopisu škole, „srca prisutnih građana, nastavnika i učenika bila su toplja i radosna, jer se ovim činom stvara nezaboravno prijateljstvo dvije prijateljske zemlje“. Na svečanosti je bio prisutan veliki broj građana Bara i predstavnika društveno-političkih organizacija Opštine Bar i SRCG. Kod spomen ploče na ulazu u zgradu lepršale su jugoslovenska i meksička zastava i intornirane su himne ove dvije prijateljske zemlje. U pratnji Janeza Vipotnika, saveznog sekretara za obrazovanje, kulturu i nauku, Vladimira Popovića-Tuše, republičkog sekretara za obrazovanje, kulturu i nauku, Dalibora Soldatića, ambasadora u Državnom sekretarijatu za inostrane poslove SFRJ, ambasadora Kube, Bolivije i Čilea na svečanost je

došao ambasador Meksika u Jugoslaviji gospodin Delfin Sančes Huares. Burno pozdravljen od prisutnih, on je prilikom predaje zgrade na upotrebu, održao srdačan govor, prožet prijateljstvom i saradnjom naroda Meksika i Jugoslavije. Izrazio je želju da ova zgrada stalno podsjeća naše učenike na njihove vršnjake iz prijateljske zemlje, da se dopisuju i sarađuju i da razvijaju meksičko-jugoslovensko prijateljstvo. „Ovaj dar je najbolje oružje koje prijatelj može dati prijatelju“ ushićeno je na kraju govora rekao ambasador Huares. Na ovom poklonu srdačno su se zahvalili Janez Vipotnik u ime SFRJ i Nikola Janjić, u ime Skupštine opštine Bar. Zatim su prisutni upoznati da je odlukom Opštine Bar ova škola dobila zvaničan naziv Osnovna škola „Meksiko“ Bar. Za predstavnike zvaničnih državnih organa predsjednik Opštine Bar je pripremio ručak u hotelu „Južno more“ u Sutomoru, kojom prilikom su izmijenjene zdravice u duhu prijateljstva naša dva naroda. Prijatnoj atmosferi za vrijeme svečanog ručka posebno su doprinijeli ambasador Soldatić, znalac više jezika, svojom pričom i vicevima i gospodin Huares koji je govorio naš jezik i pjevao pjesmu „Ide Tito preko Romanije“. Nakon svečanog ručka gosti su srdačno ispraćeni, sa zahvalnošću i najboljim željama za naše trajno prijateljstvo i saradnju. Na ulazu u zgradu postavljena je spomen-ploča sa sljedećim natpisom: „Za vrijeme vlade Adolfa Lopeza Mateosa, predsjednika Sjedinjenih država Meksika i maršala Josipa Broza Tita, predsjednika Socijalističke federativne republike Jugoslavije, vlada i narod Meksika sagradiše ovu školu kao dokaz prijateljstva i saradnje - Bar-Crna Gora februara 1964. Školu je otvorio ambasador Meksika Delfin Sančes Huares. Graditelj Upravni odbor saveznog programa za izgradnju škole. Radove izvelo: Građevinsko preduzeće „Partizanski put“ BGD, upravnik arh. Pedro Ramires Vaskes, rukovodilac inž. Lino Julio Ernandes.“ Janez Vipotnik je na svečanosti uručio inženjeru Ernandesu orden jugoslovenske zastave kojim ga je odlikovao J. B. Tito.

Školski prostor i opreme u novoj zgradi

Prisutni građani, nastavnici, učenici i zvanični gosti su nakon održane svečanosti, obišli sve prostorije u školskoj zgradi. Ona ima pet paviljona, četiri s južne i sjeverne strane, a peti paviljon u sredini. Paviljoni su povezani betoniranom stazom i nadstrešnicom. Ima osam učionica i laboratorije za fiziku, hemiju i biologiju, dvije radionice za obradu metala i drveta, prostorije za domaćinstvo, biblioteku i čitaonicu, kancelarije za upravu škole i administraciju, ambulantu, stan za domare i kurira škole. Urađeni su i odgovarajući sanitarni uređaji. Škola nije imala salu za zdravstveno i fizičko vaspitanje. Na sjevernom dijelu zgrade izgrađena je ljetnja pozornica, a za sportske aktivnosti predviđena su dva platoa ispred spomen-ploče. Na ulazu u zgradu jedna prostorija predviđena je za „Kutak Meksika“, sa eksponatima iz Meksika. Krovovi paviljona pokriveni su tablama siporeksa, pa je kasnije, radi ambijenta u kojem se zgrada nalazi, preko siporeks-ploča postavljen crijep. Oprema u učionicama, laboratorijama i ostalim prostorijama (stolice, stolovi, vitrine i dr.) bila je pretežno od metala, što je posebno u toku zime bilo neuobičajeno za naše prilike. Na zidovima, iznad betonskog dijela postavljene su table od plastične mase svijetlozelenkaste boje, na kojima su bile slike meksičkih revolucionara Morelosa, Kosilje, Huaresa i dr. Na naznačenoj plastici nalazili su se crteži iz većine nastavnih oblasti, koji su se koristili kao učila prilikom izvođenja nastave. Na platou sa istočne strane ubrzo su izgrađeni: zookutak sa kunićima i fazanima i ribnjak sa nekoliko vrsta riba. Uopšte uzevši, ova školska zgrada bila je kapaciteta 480 učenika, a tada je škola imala 1.085 učenika u 33 odjeljenja. Jedan broj viših razreda pohađao je nastavu u ranijoj zgradi na raskrsnici, u kojoj je u prijepodnevnj smjeni radila Barska gimnazija. Da bi se nastavni proces normalno razvijao u

novostvorenim uslovima, bilo je neophodno izvršiti izmjene u organizaciji rada i za prirodne nauke uvesti kabinetsku nastavu, kao i međusmjenu za niže razrede.

U ovom periodu Bar su zadesila dva jaka zemljotresa: 1968. god. jačine 7-8 stepeni Merkalijeve skale sa manjim oštećenjima na konstrukciji zgrade i 15. aprila 1979. godine 9 stepeni merkalijeve skale sa 100 poginulih lica i većim brojem ranjenih. Na školskoj zgradi bilo je manjih oštećenja, jer su poslije prethodnog zemljotresa izvršene neophodne opravke. Sa postojećim stanjem u školi javnost je upoznata iz emisije, koju je snimila Televizija Sarajevo. U novonastalim uslovima, uz pomoć prosvjetno-pedagoške službe, školski organi su priveli kraju sve poslove za okončanje školske godine.

Organizacija rada škole i postignuti rezultati

Prilikom useljenja u novu školsku zgradu u matičnoj školi bilo je 1.045 učenika u 31 odjeljenju i 40 učenika u dva odjeljenja u Područnom odjeljenju Zupci, ili ukupno 1.085 učenika u 33 odjeljenja. Školski kolektiv sačinjavalo je 45 radnika: 18 učitelja, 1 profesor, 15 nastavnika, direktor, pomoćnik direktora, sekretar škole, kurir, domar i dvije radnice za održavanje čistoće. Radan i odgovoran kolektiv, iskrene saradnje i puna saglasnost po svim pitanjima iz života i rada škole predstavljali su sve pretpostavke za budući uspješan rad. Još u toku februara 1964. godine pojavilo se više natpisa s fotografijama sa različitim naslovima: „Škola prijateljstva“, „U modernoj zgradi savremena nastava“ i dr. Maja 1964. god. prijatelji iz Meksika snimili su film o školi, koji je prikazan u Meksiku. Za djelatnost ove ustanove u javnosti se javlja sve veće interesovanje i najavljuju se posjete. Od samog početka rada u novoj školskoj zgradi koja je za naše prilike bila neobična, ali i interesantna, javnost je bila zainteresovana da sazna kako se u novostvorenim uslovima realizuju

vaspitno-obrazovni ciljevi na ovom stupnju obrazovanja. Na osnovu objavljenih priloga brojni školski kolektivi u zemlji bili su zainteresovani da upoznaju našu sopstvenu praksu. Najavljene posjete brojnih školskih kolektiva iziskivale su dodatne napore kolektiva na usklađivanju u unapređivanju nastave i vannastavnih aktivnosti. Praćenje stručne i pedagoške literature, na koju je škola od samog početka rada bila pretplaćena doprinosilo je obogaćivanju sopstvene prakse. Cjelokupna organizacija rada škole bila je usklađena sa usvojenim normativnim aktima na samoupravnoj osnovi. Ova škola je i u prethodnom periodu bila poznata široj javnosti po uspješnoj organizaciji rada. Usvojeni nastavni planovi i programi ove škole preporučivani su kao uzorni od strane prosvjetno-pedagoške službe. Godine 1968. u listu „Prosvjetni rad“ br. 9-10 inspektor J. Radulović u članku „Petogodišnjica Meksika“, pored ostalog kaže: „Ove školske godine poslije instruktivnog pregleda, konstatuje se da je godišnji plan rada škole najbolji dokument te vrste na našem području, pa se preporučuje kao uzor svakoj školi.“ Godišnji plan i program rada objedinjavao je sve planove i programe svih struktura u školi. Sa posebnom pažnjom planiran je i programiran rad škola u kulturnoj i javnoj djelatnosti. Prvi jun je bio dan škole, a to je u stvari bio dan djece cijelog svijeta. Svečanost se poklapala sa završetkom školske godine, pa je program proslave bio veoma sadržajan. Slobodne aktivnosti bile su uspješno organizovane (naučne grupe, sekcije slobodnih aktivnosti, Sportski klub, Klub mladih tehničara, učeničke organizacije). U školi je izlazio đачki list „Primorac“. Redovno su izvođene učeničke ekskurzije i izleti, a 1972. godine kolektiv škole je organizovao ekskurziju u Italiju, kojom prilikom su upoznate znamenitosti italijanskih gradova: Barija, Napulja i Rima. Sredstva za izvođenje ove ekskurzije obezbijedena su od novčanog dijela nagrade „Oktoih“ koja je školi dodijeljena 1971. godine. Maksimalnim angažovanjem

kolektiva i unapređivanjem nastavno-vaspitnog rada prelaznost učenika kretala se od 80 do 100%.

Zbog sve većeg povećanja broja učenika i otežane organizacije rada u postojećim uslovima, Skupština opštine Bar je na zahtjev ovog kolektiva, donijela odluku da se od početka šk. 1972/73. godine izvrši dioba škole na dvije ustanove: školu „Meksiko“ i Drugu osnovnu školu. Na dužnost direktora škole imenovan je Stojović Borislav, za pomoćnika direktora Milutin Kovačević, a za direktora Druge osnovne škole Savo Lekić, ali je te školske godine prešao na dužnost profesora književnosti i jezika u Poljoprivrednom školskom centru „Dušan Vlahović“ Bar. Druga osnovna škola je, nakon kraćeg vremena, poslije izgradnje nove školske zgrade na Topolici, dobila naziv Osnovna škola „Blažo Jokov Orlandić“. Prilikom osnivanja, škola je imala 730 učenika u 26 odjeljenja. Školske 1980/81. godine počela je sa radom novoosnovana škola u naselju Šušanj sa zvaničnim nazivom „Anto Đedović“ Bar. Imala je 206 učenika u 16 odjeljenja, a prvi direktor škole bila je Jelica Zenović, profesor. Prvog septembra 1982. godine počela je sa radom Osnovna škola „Jugoslavija“ Bar u novopodignutoj školskoj zgradi montažnog tipa, koju je izgradila italijanska firma „Volani“. Na početku rada imala je 509 učenika u 21 odjeljenju, a prvi direktor škole bio je Petar-Peko Šoć, prof.

Nezaboravno prijateljstvo i svesrdna saradnja sa Meksikom

Od 8. februara 1864. godine odvija se kontinuirana saradnja sa ovom, prostorno udaljenom, ali nama bliskom prijateljskom zemljom. U govorima zvaničnika obostrano je prihvaćeno da će se buduće generacije ove škole i škole „Republika Jugoslavija“ u Meksiku vaspitavati na tradicijama meksičko-jugoslovenskog

prijateljstva. Prva posjeta prijatelja iz Meksika, nakon početka rada u novoj zgradi, uslijedila je 21. maja 1964. godine. Prilikom posjete u razgovoru sa učenicima i nastavnicima posjetioci su se interesovali za rad školske kuhinje i eksperimentalnu nastavu u oblasti prirodnih nauka. Tom prilikom snimljen je filmski insert iz života i rada škole, koji je, po njihovom povratku, prikazan u Meksiku. Mogao se steći utisak da su našim radom u novoj školskoj zgradi bili veoma zadovoljni. Juna mjeseca 1964. godine Savezni sekretarijat za prosvjetu i kulturu SFRJ obavijestio je ovu školu o želji škole „Republika Jugoslavija“ iz Meksika, iz Ixtlahuakana (Gvadalajara), da sa njom uspostavimo saradnju putem dopisivanja, razmjenom knjiga, crteža i drugih radova, što je svesrdno prihvaćeno. U prvom pismu koje im je upućeno kaže se: „Iskreno želeći da još više razvijamo naše prijateljstvo, pozivamo vas da uspostavimo raznovrsnu saradnju između dvije naše škole, koja bi se sastojala u dopisivanju nastavničkih i učeničkih kolektiva, slanju raznih crteža, fotografija, pismenih sastava, suvenira, dječje štampe, horskih pjesama i drugih kompozicija, čime bi se upotpunile obostrane izložbe u našim školama.“ Novembra 1968. godine ataše za kulturu Meksičke ambasade u Beogradu, gosp. Sergio Pitol poklonio je školi komplet udžbenika koji se primjenjuju u osnovnoj školi. Tom prilikom on se interesovao i o stanju objekta poslije zemljotresa 1968. god. Prva zvanična posjeta prosvjetnih radnika iz Meksika uslijedila je 13. aprila 1970. godine. Delegaciju je sačinjavalo 11 profesora srednjih škola. Priređen im je srdačan doček u prostoriji „Kutak Meksika“, gdje su bili izloženi poklonjeni eksponati iz Meksika. Gosti su bili veoma raspoloženi. Prevodilac je bio Savo Divanović, iz Bara, koji je duže vremena boravio u Meksiku. U toku susreta u više navrata zaorila se razdragana meksička pjesma. Goste je na španskom jeziku pozdravila učenica Vesna Đokvučić. U ime ove škole gostima je uručena

knjiga „Crna Gora“ sa ilustracijama o prirodnim ljepotama i znamenitostima naše Republike. Na kraju posjete urađen je foto-snimak ispred spomen-ploče škole. Februara 1975. godine školu je posjetio ministar za informacije gosp. Frančesko Lerado Zarada a oktobra 1976. najveći meksički slikar Adreas Salgo, koji je u Budvi pripremio izložbu i susreo se sa Tempom, istaknutim jugoslovenskim revolucionarom. Godine 1984. u školi je organizovana proslava 20-togodišnjice od osnivanja škole, kojoj je prisustvovao ambasador Meksika gosp. Frančesko Lopez Kamara, koji je direktoru Kovačeviću u Beogradu uručio orden „astečki orao“. Godine 1985. Jugoslaviju je posjetio predsjednik Meksika Miguel dela Madrid, koji se obradovao kad je saznao da se u našoj školi izučava španski jezik, pa je obećao da će predložiti da se u školi „Republika Jugoslavija“ uči srpskohrvatski jezik. Povodom katastrofalnog zemljotresa koji je pogodio Meksiko 4. oktobra 1985. god. upućena je pomoć naše zemlje u iznosu od 34 miliona dinara. Za izgradnju nove školske zgrade Meksiko je pružio pomoć u iznosu od deset hiljada dolara. Ambasador Karlos Rodrigues Kasada poslao je za sportsku ekipu dresove meksičke reprezentacije. Naša sportska ekipa je sa zadovoljstvom primila dresove i obećala da će na takmičenjima postizati sve bolje rezultate. Ambasador Rodriguez je bio diplomata od karijere, afirmisani publicista i veoma prisran i pristupačan čovjek.

Saradnja ove škole sa nama bliskom prijateljskom zemljom Meksiko, zasnovana na temeljnim osnovama i međusobnom uvažavanju, biće nastavljena i u budućem periodu sa sve češćim i sadržajnijim kontaktima, na obostrano zadovoljavajući način. Naši učenici, izučavanjem španskog jezika, stićaće sve potpunija saznanja o meksičkoj istoriji i kulturi i obogaćivati međusobne prijateljske odnose.

Izgradnja nove moderne školske zgrade u naselju Popovići u Baru

Postojeća školska zgrada, poklon Meksika, zbog osavremenjivanja vaspitno-obrazovnog rada nije bila više funkcionalna. Zgrada je bila projektovana za meksičke prilike i nije bila pogodna za rad u zimskom periodu. I pored toga što su nakon dva zemljotresa izvršene opravke na zgradi, bilo je i dalje onemogućeno zagrijavanje svih prostorija što je bilo neophodno za normalan rad sa učenicima. Iz navedenih razloga kolektiv škole je 1980. godine pokrenuo inicijativu za izgradnju nove školske zgrade. U vezi sa tim upoznata je i Ambasada Meksika u Beogradu, pa su ataše za kulturu gosp. Landa i jedan arhitekta iz Meksika došli u školu. Ambasada je bila saglasna da se izgradi nova školska zgrada, pa je 1982. godine uplaćeno deset hiljada dolara za ovu namjenu. Skupština opštine 1982. godine odredila je lokaciju za zgradu u naselju Popovići. Glavni projektant bio je arhitekta Nikola Šaranović iz Bara, a izvođač radova Zavod za izgradnju Bara. Radovi na izgradnji počeli su juna 1984. godine, a završeni su 1986. godine. Ukupna investicija za izgradnju iznosila je 419 miliona dinara. Zgrada je zahvatala površinu od 3.200 m² sa ukupnim korisnim prostorom od 2.967,23 m². Svečano otvaranje nove školske zgrade obavljeno je 22. novembra 1986. godine. Po svojim odlikama nova školska zgrada spada u red najljepših i najmodernijih školskih zgrada u našoj Republici. Prostorije za nastavno-vaspiti rad čine 60% prostora, a 40% je za ostale namjene. Prosjek učeničkog prostora iznosi 4,5 m² po jednom učeniku, a 14,36 m² ukupnog prostora. Po Zakonu o osnovnoj školi koji je usvojen 1991. godine označen je kraj samoupravljanja, škola postaje javna ustanova. Sredstva za djelatnost škola objedinjuju se u okviru Republike. Raspodjela se vrši na osnovu utvrđenih koeficijena-

ta prema školskim kvalifikacijama nastavnika. Nove intencije usmjerene su na postizanje kvaliteta u nastavnom procesu i drugim aktivnostima. Po odlasku Milutina Kovačevića 1990. godine u penziju, za vršioca dužnosti direktora izabran je Radovan Vojinović, učitelj, a zatim su ovu dužnost u narednom periodu obavljali: Milan Danilović, nastavnik, Biljana Masoničić, profesor i Zvonimir Knežević, profesor. Poslije odlaska Kneževića u penziju na dužnost direktora je izabrana Elda Džanković-Ibrišimović, profesor. Godine 2001. imenovanjem odgovarajućeg odbora, otpočele su pripreme za proslavu jubileja – 80 godina postojanja i djelatnosti. Za počasnog predsjednika izabran je ambasador Rodrigez. Za autora monografije Odbor je odredio prof. Sava Lekića, koji je bio njen prvi direktor pod zvaničnim nazivom „Meksiko“. Monografija je objavljena naredne 2002. godine, kada je organizovana jubilarna proslava. Škola je tada imala 728 učenika u 26 odjeljenja i 53 nastavnika. Nastava je bila kabinetska u specijalizovanim učionicama. Po programu „Korak po korak“ (rad sa malim grupama) radilo je 7 odjeljenja od I do III razreda. Nabavkom novih nastavnih sredstava omogućena je primjena inovacija u nastavnom procesu. Opremljen je i pušten u rad kabinet informatike, a kako je škola bila udaljena od zdravstvenih ustanova u gradu, otvorena je zubna ambulanta u školi. Za uspješnu aktivnost na uređenju školske sredine škola je 1996. godine dobila diplomu i priznanje „Zeleni javorov list“ od Javnog preduzeća „Morsko dobro“. Stvoreni su uslovi da se u osmišljenom radnom ambijentu ostvaruje pedagoška filozofija zadovoljnog djeteta. U svim promjenama insistira se na kvalitetu znanja učenika. Škola je od strane Ministarstva prosvjete i Britanskog savjeta odabrana, sa još osam škola u našoj Republici, da se u njoj realizuje pilot projekat obezbjeđivanje kvaliteta rada i njegovog vrednovanja u školi. Iskustvo ove škole se uspješno primjenjuje i u drugim školama.

Za svoj sveukupan uspješan rad ova ustanova je dobila brojna priznanja (odlikovanja, diplome, povelje, plakete): orden rada sa zlatnim vijencem od Predsjedništva SFRJ, diplomu „Oktoih“, nagradu „24 novembar“ Bar, diplomu „Stana Tomašević-Arnesen“, meksičku plaketu „19. septembar“, povelju „Julske vatre mladih“ kao najboljoj školi u Crnoj Gori, priznanje Pionirskom odredu škole od strane Saveznog odbora jugoslovenskih pionira igara i brojne pehare i diplome sa sportskih takmičenja. Ova škola je svojom ukupnom djelatnošću postala renomirana vaspitno-obrazovna ustanova koja daje značajan doprinos razvoju ove sredine.

Literatura:

- P. Mijović, *Iz kulturne prošlosti Bara*, 1995.
- M. Ratković, *Tragovi iz prošlosti Bara*, 1989.
- Monografija *Virpazar, Bar Ulcinj*, 1974.
- S. Lekić, *Razvoj prosvjete i školstva u Barskoj opštini*, 2005.
- S. Lekić, *Osnovna škola „Meksiko“ Bar*, 2002.
- Grupa autora, *Bar*, 1979.
- Arhivska građa Ministarstva prosvjete Kraljevine Jugoslavije
- Arhivska građa Državnog arhiva Crne Gore
- *Ljetopis Osnovne škole „Meksiko“*, Bar 1964-1986
- Akta Prosvjetnog odjeljenja Sreza barskoj 1964-1955
- Akta Ministarstva prosvjete NR Crne Gore 1945-1950
- Školska dokumentacija Osnovne škole „Meksiko“ Bar